

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

[Lectio V. De negatione Petri, & eius Pœnitentia.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

LECTIO V.

De negatione Petri, & eius Penitentia.

erga Christum gesta sunt, ita ut nec mens satis capere, nec lingua aut calamus exprimere valeat. Hoc sufficit hic dicere. *Pecorunt in eum quatuor- que voluerunt.* Quid non autem excogitant odio & rabie inaspirabili in eum ad adspiciendum fibi succedentes ministri impij, ut longioris noctis fastidium sublevent, Satana instigante, in eum qualibet audebant, non solum blasphemando, convitando, maledicendo, sed etiam corpore toto exagitando. Hinc aliqui asserunt, ex mente S. Hieronymi aliorumque Sanctorum, multitudinem atrocitatemque iniuriarum noctis huius, non nisi in die iudicii revelandam. Certe innumeratas per ministros impios tunc depromptas iniurias & blasphemias in se voluit Christus per pios Ecclesiae suae ministros quotidie in faciem usque oculi compensari, idque per Matutinas Horas & Laudes ubi omnes creaturae invocantur ad ipsius benedictionem & praeconium, loco maledictionis tunc perceptae. Quid ergo dicemus de illa nocte? Nescio quo nomine eam possimus compellere.

Atrocitas iniuriarum Christo de nocte factarum in die iudicii revelanda.

Nox passionis Christi admirabilis, deplorabilis, in die crucis, &c.

Ex parte, mysteriis foecunda est, & ideo admirabilis: ex altera parte arumnis plena est, & ideo deplorabilis. Cruelis Christus est, & laetitia digna nobis interitum felix est, & fructuosa. In illa mysteriorum mysterium institutum est a Domino cum aliis nonnullis Sacramentis nobis maxime proficuis: *O noctem felicem!* In illa Christus Arca mystica adeo indigna & atrociter tractata est: *O noctem infelicem & crudeliter.* Ita ea praecipuum redemptionis nostrae opus inchoatum est: *O noctem felicem, & a Deo specialiter decretam.* Ita eum Principe tenebrarum certantem viginti filii tenebrarum, ut extinguant lucem veram, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: *O noctem ex ea parte infelicem, Satana tenebrarum resperans, & illi gratiam.*

An dicemus cum Job: *Noctem illam tenebrosam turbo possident, non computentur in diebus anni, ne numerentur in mensibus.* Verè turbo cum possidebit tenebrosus, qui filios lucis disperdit, & in fugam egit quorum, qui unus prodidit Lucem, & alter ter eam negavit in tenebris: *O tenebrosam & infansum turbinem noctis huius.*

Sed etiam è contrario dicamus: *O nox sancta, nox solitaria & laude digna:* in qua Gallus caecatur, lapsus lucis novam & auroram nunciavit: in qua solus contra Principem tenebrarum decertat Princeps lucis, & iam incipit triumphare: Numeretur ergo prima in diebus anni, numeretur prima in mensibus, in qua tot mirabilia operatus est, ille super cuius humerum factus est principatus eius, qui vocatur, *Admirabilis, Consultarius, Deus, Tertius, Pater futurus saeculi, Principis pacis.*

Isa. 5.

Ed examinemus turbine tenebrosi, qui Petram & Columnam antea stabilem potuit dejecere illa nocte, non sine magno Christi dolore & dolore. Rem sic narrait Evangelista. Quod scilicet Petrus secutus fuerit Christum captivum à longè, amore quodam quo erga Dominum praesens alius ardentius afficiebatur, sperans quod posset latere, & videre eventum rei. Adjunctus est ei & alius quidam discipulus, ut notus Pontifici, ut poruerit etiam secum introducere Petrum. Hunc multi putant fuisse Joannem. Sed difficile videtur crediti quod Joannes visus Piscator & Galilaeus familiaritatem haberet cum Caipha Pontifice in Jerusalem, tanquam apud suos auctoritatis, & tanta ambitionis. Deinde cum Joannes fuerit mansuetus Christi discipulus, numquid idem eo obsecrum fuisset quod Petrus, & idem periculum incurisset? Hinc alii putant non fuisse aliquem ex Apostolis, sed civem aliquem Ierosolymitanum familiaritatem Pontifici, oculum discipulum Christi, ad curas domum Petrus fuga dilapsus venerit, & inde cum ipso Dominum sit secutus, qualis potest esse Ioseph ab Arimathae, aut quilibet similibus. Ita Cornelius, tanquam in Capernaum, qui quis autem fuerit, certè ob familiaritatem quam in ea domo habuit, potuit introducere Petrum, qui fortis partim timore: partim verecundia prohibitus, stabat ad ostium. Introductus Petrus permisit se ministris in ardua ignem, modo stans, modo sedens, modo accedens, modo paululum recedens, & expletus quid ageretur. Hinc factum est, ut variae interrogationes etiam factae sint. Primum quidem ab ancilla ostiaria. *Numquid ex discipulis hominis istius es?* Et negavit. Deinde ab alia ancilla simul cum Ministris, voce ancillae huius ad hoc motis. Et rursus negavit cum juramento. Denique in intervallo facto iterum interrogatus est à quibusdam, cum quibus erat cognatus Malchus, alleverans se illum, vidisse in Horto: & tertio negavit, etiam cum juramento & detestatione: sive imprecando sibi mala, si ita es: nisi non ser Et rursus Gallus bis cantavit, nam primum cantum, qui fuit post primam negationem Petri, non videtur ipse percepisse. Quod ergo aliqui Evangelistae dicunt: *Antequam Gallus cantet, ter menogabis,* intelligendum est antequam cantum compleat, sive ante illud tempus, quod proprie gallicantium dicitur, cum caecatur circa auroram. Nam dicitur: *Antequam Gallus bis vocem dederit,* ter me negaturus es. Haec est summa historia negationis Petri, quam videntur variare Evangelista Petri. Ex hac petri negatione & casu Petri nonnulla deducunt SS. Patres & doctores documenta ad nostram instructionem & cautela, quia variae

Discipulus Christi Petrus qui fuit.

Vide Stropham Me nehimum Marth.

Mar. 14.

Negatio Petri varia causa.

varia fuerunt occasiones & cause huius peccati, quæ à nobis sunt vitandæ, ne similiter cada-

mus. Tertia occasio fuit colloquium cum ancilla, sive cum muliere. Quapropter S. Maximus dicit peccatum Petri & Adæ similitudinem quandã habere, utrobique Diabolus, & Vir, & Mulier. Et utraque mulier janitricis & ostiariæ munus usurpat: illa Adamo, hæc Petro mortis ianuam aperiens. Vtraque instrumentum diaboli ad fortes columnas extendens; illa per petitionem iniquam, ista per interrogacionem sacrilegam. Tanitrix procaz, ostiaria inferni. Lanitorem aggreditur Cæli, cumque vincit: & non mulcendo aut alliciendo, sicut fura, sed terrendo in peccatum inducit. Fœmina autem quæ in alliciendo potens est, terrendo certè imbecillis est & impotens.

1. Prima erga causa fuit eius præsumptio, & nimia quam in se habuit fiducia. Il à nocte, Domino eum monente, ter præsumperat, unde & ter negat. Primum dixerat: *Animam meam pro te ponam. Secundo, Esi omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Tertio: Esi oportuerit me simul commori tibi, non te negabo.* Vide progressum quemdam in affectu per tres vices cum quodam incremento. Secutus est & trinus progressus in negando, ut si innotesceret trina præsumptio. Hic ergo docemur nihil præsumere, sed infirmitatem nostram considerare: *Qui stat, videt ne cadat.* Qui ante pugnam sibi vendicavit victoriam, hic trepidat ante tubam. Non in tormentis & euleo existens, sed mulierculæ tantum voce pulsatus Christus negat, quem prius confessus fuerat Filium Dei veri. Stridens quomoddò jugulum daret, qui mulierculæ vocem parvi? Ita fragilis est natura humana sibi relicta, quam fragilitatem declarari conveniebat in eo qui præsumperat. Quid si verò petra fundamentalis ita facile desicitur; quid facietis qui petra non est, sed pulvis, lutum, & cinis? Non ab similes sumus Satoræ Nabuchodonozor, cuius licet caput foret aureum, & brachia argentea, pedes tamen erant fictiles, idcirco veniens lapillus totum redegit in favillam. Sic in nobis caput aureum opera sunt, & dona divinæ charitatis erga Deum; brachia argentea, charitas & misericordia erga proximum: sed omnia opera super lutum, ita ut si tentatio veniat quasi lapillus, & nostros tangat pedes, hoc est carnem & concupiscentiam, mox omnia abeat in favillam, & dispercant. An non vix ancilla quasi lapillus deiecit Petrum.

Secunda occasio peccati Petri fuit societas malorum. Ingressus enim erat aulam impii Pontificis, & alios Apostolos desererat, atque impiis ministris se immiscuerat. *Qui tangit picem, inquinabitur ab illa.* Multis ingressus & conversatio aula non sine d. sermone est, nec sine crimine. Ibi multa vitia affricantur; ibi amoris divini ignis interior extinguitur, dum ad ignem exterioris rem ledetur, ut factum est hic in Petro: ibi mendacium negatio, peritium reperitur, & alia crimina non pauca, quæ hic possent latius deduci. Si negationem iudicasset, non talem ex eo fructum rececit enim dicit S. Ambrosius Luc. 10. c. 22. *Vbi Petrus negat Christum? Non in monte, non in templo, non in sua domo, sed in Prætorio Iudæorum, in domo Principis Sacerdotum. Ibi negat, ubi veritas non est. Ibi negat, ubi Christus captus, ubi ligatus est.* Sic dicere possumus adhuc hodie in domo Principum Christi sæpe negati, ligati, crucifigi, blasphemari; sive propter aleas, taxillos, & lusus perniciosos intra domesticos parietes; sive propter exactiones confessiones, extorcionem à Principibus & aulae ministris foris factas; quia sic Christus in membris suis ligatur, concutitur, percutitur, crucifigitur, sanguisque eius exurgitur.

Tertia occasio fuit colloquium cum ancilla, sive cum muliere. Quapropter S. Maximus dicit peccatum Petri & Adæ similitudinem quandã habere, utrobique Diabolus, & Vir, & Mulier. Et utraque mulier janitricis & ostiariæ munus usurpat: illa Adamo, hæc Petro mortis ianuam aperiens. Vtraque instrumentum diaboli ad fortes columnas extendens; illa per petitionem iniquam, ista per interrogacionem sacrilegam. Tanitrix procaz, ostiaria inferni. Lanitorem aggreditur Cæli, cumque vincit: & non mulcendo aut alliciendo, sicut fura, sed terrendo in peccatum inducit. Fœmina autem quæ in alliciendo potens est, terrendo certè imbecillis est & impotens. Quapropter peccatum Petri gravitatem quamdam sortitur à variis circumstantiis. Primum à personæ dignitate, Petrum enim Christus exerebat super omnes Apostolos, & Caput eorum ipsum constituerat, unde firmior esse debebat: variis quoque beneficiis & prærogativis cum adornatus, visione transfigurationis, revelatione sue divinitatis. Vnde conqueri videtur Dominus verbis Iob. 40. *Abominati sunt me Consilarii mei, & quem maxime diligebam, averfatus est me.* Secundo ab occasione, non enim agit inter supplicia, non per euleum interrogatur, non à Pontificibus aut à Principibus, sed à mulierculis & servis vilibus. Quanto ab imbecilliori hoste victus, tanto turpius cadit. *Ancilla est, Ostiaria est, inquirendo tentat, inquit Sanctus Gregorius in lib. 17. moral. quid imbecillus? Tertio à prævia promissione: Esi opere tuum mori tecum, non te negabo.* Quarto à numero negationis; non enim est simplex negatio, promissio, sed trina, & secunda quidem cum curamento, tertia cum detestatione.

2. Secunda occasio peccati Petri fuit societas malorum. Ingressus enim erat aulam impii Pontificis, & alios Apostolos desererat, atque impiis ministris se immiscuerat. *Qui tangit picem, inquinabitur ab illa.* Multis ingressus & conversatio aula non sine d. sermone est, nec sine crimine. Ibi multa vitia affricantur; ibi amoris divini ignis interior extinguitur, dum ad ignem exterioris rem ledetur, ut factum est hic in Petro: ibi mendacium negatio, peritium reperitur, & alia crimina non pauca, quæ hic possent latius deduci. Si negationem iudicasset, non talem ex eo fructum rececit enim dicit S. Ambrosius Luc. 10. c. 22. *Vbi Petrus negat Christum? Non in monte, non in templo, non in sua domo, sed in Prætorio Iudæorum, in domo Principis Sacerdotum. Ibi negat, ubi veritas non est. Ibi negat, ubi Christus captus, ubi ligatus est.* Sic dicere possumus adhuc hodie in domo Principum Christi sæpe negati, ligati, crucifigi, blasphemari; sive propter aleas, taxillos, & lusus perniciosos intra domesticos parietes; sive propter exactiones confessiones, extorcionem à Principibus & aulae ministris foris factas; quia sic Christus in membris suis ligatur, concutitur, percutitur, crucifigitur, sanguisque eius exurgitur.

Ceterum ex parte Dei varias rationes afferunt SS. Patres, cur Deus Petri lapsum permiserit. Prima est S. Greg. homil. 21. in Evang. ut Petrus prædicandus cæteris Pastor universalis, lapsus commiseret, & non austro animo esse, disceret. Eandem repetit epist. ad Episcopos Galliarum: *Plus erga corrigendos; agat benevolentia, quam severitas, quàm potestas cum nemo vestrum sine peccato aut reprehensione vivat. Si Dominus Petrum post primam negationem iudicasset, non talem ex eo fructum rececit enim dicit S. Ambrosius Luc. 10. c. 22. Vbi Petrus negat Christum? Non in monte, non in templo, non in sua domo, sed in Prætorio Iudæorum, in domo Principis Sacerdotum. Ibi negat, ubi veritas non est. Ibi negat, ubi Christus captus, ubi ligatus est.* Sic dicere possumus adhuc hodie in domo Principum Christi sæpe negati, ligati, crucifigi, blasphemari; sive propter aleas, taxillos, & lusus perniciosos intra domesticos parietes; sive propter exactiones confessiones, extorcionem à Principibus & aulae ministris foris factas; quia sic Christus in membris suis ligatur, concutitur, percutitur, crucifigitur, sanguisque eius exurgitur.

Secunda est S. Leonis ser. 9. de Pass. *Vt in Ecclesia Principe reme diuini poenitentia conderetur, & nemo audeat de sua virtute confidere, quando nec mutabilitatis periculum B. Petrus petuisset evadere.* Tertia est S. Ambrosii & aliorum, ut ventus resurgeret, & semper ei stimulus foret humiliationis majoris, Immo & amoris ardentioris. *Cui plus dimittitur, plus diligit.* Hinc etiam interrogatur de amore. *Et reddatur negationis*

negationi trina trina confesso, ne minus amori linguis seruiret, quam timori, inquit S. August. tra. 133. in lo. 10.

De penitentiâ Petri

VIdisti lapsum? Nunc considera Petri penitentiam, & qui secutus es errantem sequere penitentem, Gallus cantavit, & conversus Dominum respexit Petrum, recordatusque est Petrus verbi Domini Iesu, & egressus foras fleuit amarè. Excitatus est exterius per Gallum, interius per Christum. Non erat sufficiens Galli cantus, nisi etiam respiceret Dominus. Galli catus in peccatore, est remorsus conscientie. Galli cantus vox est admonitionis Prædicatoris, ut incertes excites, & somnolentos increpet. Galli cantus verbum est Dei, vigilare faciens peccatores. Sed vox exterior, verbumque exterius parum proficit, nisi intus ad cor loquatur Dominus, oculorumque suorum radiis illud illustrer. Unde ad primum Galli cantum non est ad penitentiam commotus Petrus, ad secundum respiciente Domino est conversus. Quos Iesus respicit, plorant delictum inquit S. Ambrosius. Negavit primum Petrus, & non fleuit, quia non respicerat Dominus. Negavit secundum, non fleuit quia adhuc non respicerat Dominus. Negavit tertio respexit Iesus, & ille amarissime fleuit. Si ergo ita sunt necessarii oculi tui, Dominus, respice in me & miserere mei. Respice ut sciam, ut nostrum desistere peccatum, lavare delictum. Hæc Amb.

Aliqui putant etiam oculis corporis Christi respexit Petrum.

Ierem 9.

Ierem 22.

Psal. 119.

Interim hæc fuit magna Domini misericordia & benignitas, quod in mediis calumniis & angustis, inimicis suis undique obfessus & oppressus, horum omnium velut obliviscens, de Discipulo cogitat, & ad eum convertit se, si non corpore (quia Petrus exterius erat in atrio, Christus in aula interiori) certe corde: sicque divisa lucis radios in eius mente facit lucefcere, ut frigus & tenebras ab e pellat. Immo accendit & in eius corde ignem, à cuius facie cor sicur cera liquefcerebat, ideo egressus fleuit amarè. Hæc verò lachrymæ non ex timore pœnæ, sed ex amore procedebant iustitiae, & ex Redemptoris fide & dilectione. Consideravit utique quomodo eum offenderat, à quo tot favoribus præventus fuerat, & quomodo amore vitæ suæ & vitæ ipsam negarat. Ideo dicere poterat: Quis dabit capiti meo aquam. Et oculis meis lachrymarum fontem. Imple me aqua nocte, quia inimicus supplantavit me. Equidem cecidit Petrus, & charitatem ad breve tempus per inconstantiam & timorem perdidit, ita ut à peccato mortali eum excusare non valeamus. Non tamen fidem totaliter perdidit (Rogavit pro te Petrus, ut non desiciat fides tua.) quamvis contra fidei peccavit confessionem. Atque in ipso factus lapsus erectus est, & citò in soliditatem suam rediit petra, tantam recipiens fortitudinem, ut quod in Christi expaverat passione, in suo post supplicio non timeret. Conversus ergo Dominus respexit Petrum, & Petram convertit in stagna aquarum, & rupem in Fontes aquarum, sic factum est, ut fons charitatis lavaret verba fornicationis, & ad diluca-

dam culpam negationis, lachrymæ virtutem haberent baptismatis. Quam gratæ Domino hæc fuerint lachrymæ, etiam ex eo constat, quod resurrectio nis sue nuntiis specialiter Petro voluerit nuntiari. Nec semel Petrus has fudit lachrymas, sed, ut testatur S. Clemens, tota eas vita fovit, & ad Gallianum resuscitavit. Addit enim Galli cantum, mox seipsum excitans, orationi vacabat, & lachrymis genas rigabat: ita ut & in oculis, & in facie, lachrymarum remaneret roto vitæ decursu notæ & vestigia. O felix Galli cantus! o felices lachrymæ! o felix penitentia! o felices oculi, qui fontes fuerunt lachrymarum coram Deo acceptabilium, & omni sæculo admirabilium! Desuebant hæc lachrymæ silenter per genas sine voce & strepitu, sed irrigabant & fecundabant cor eius, quasi aqua Siloe quæ fluit in silentio. Ascendebat deinde in Cælum, efflicaces ad gratiam coram Domino. Nec absimiles erant aquis Marath in deserto: quia sicut illæ amaræ quidem erant primum ex se, sed suaves postmodum immisso ligno: ita hæc lachrymarum aquæ amaræ erant ex dolore offensis: ac suavissimæ ex Redemptoris amore, quasi ex ligno vitæ.

LECTIO VI.

De his qua manserunt in Concilio Iudaorum, & de penitentia Iudæ.

Post tot injurias & tormenta in domo Caipha nocte tota insidiosa à tartareis ministris, lumine mane iterum congregati Sacerdotes, Scribæ, & Seniores populi in concilio suo Sinedrii, quod ex septuaginta duobus constabat, rursus interrogant, si Christus sit, & si persistat in ea assertionem, quod sit Filius Dei. Licet enim hoc noctu satis forte examinatus, & super hoc pronuntiata sententia: Tamen cum nocturnum tempus, non sit iudicium aptum, nocte lata sententia non est valida, prout etiam habetur Authentica de iudiciis. Quapropter & Moyses iudicabat populum à mane usque ad vesperam, non ultra. Non indulerunt quieti aut prolixo Iohanni hi sanguinarij, stimulant eum invidiæ in necem Christi quanto cyus perducerent, magno desiderio expectant lucem dici. Verum apostolicè S. Leo sic eos arguit ser. 4. Hoc mane, o Iudæi non ortus vobis Iuris conigit, sed occasio; nec vestris oculis solitus dies prædit, sed in pîis manibus nox terra cæcitate incubuit. Hoc mane vobis templum & altaria diruit, legem & Prophetas ademit, regnum & sacerdotium abstruit, in luctum æternum omnia secula convertit. Inisti enim insanum cruentamque consilium sauri pingues, vituli multi, frementes bestie canes trahidi, ut moris auctorem vitæ & Dominum gloria trahideritis.

Sed si ipsi diem huic & lacem expetierunt in suum malum, multo magis expectavit Dominus in corius

S. Petrus semper ad galli cantum fleuit Cle. 12. Recog

15a. 8.

N. um. 11. & Dou. 17.

Exod. 3.

Ch. un. ma. ad. du.